

Segmentace a typologie osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením: Sekundární analýza [1]

Autor:

- [BUREŠOVÁ, Jarmila](#) [2]

Číslo:

- [2019, ročník 28, číslo 2](#) [3]

Rubrika:

- [Recenze](#) [4]

Klíčová slova:

- [digitální vyloučení](#) [5], [publikace](#) [6]

EHRLICH, Matěj, Lea MICHALOVÁ a Daniel PROKOP. *Segmentace a typologie osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením: sekundární analýza* [online]. Praha: FDV, DigiStrategie 2020, 2019 [cit. 2019-04-25]. 102 s. Dostupné z: <https://www.portaldigi.cz/segmentace/> [7]

Projekt Rozvoj systémové podpory digitální gramotnosti (ve zkrácené verzi nazývaný DigiStrategie 2020) vznikl se záměrem zpřístupnit řadu praktických informací, jež pomohou zvýšit digitální gramotnost, na jednom místě v online podobě prostřednictvím [DigiPortálu](#) [8]. Portál je určen pro instituce naplňující [Strategii digitální gramotnosti ČR na období 2015–2020](#) [9]: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad práce České republiky, Fond dalšího vzdělávání Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Portál usnadňuje orientaci v nových technologiích s ohledem na jejich využitelnost, umožňuje individuální učení a seberealizaci, předávání informací z oblasti informačních a komunikačních technologií včetně využití v praxi.

Výstupem z projektu je také sekundární analýza *Segmentace a typologie osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením*. Ta byla zveřejněna v listopadu 2018 a aktualizována v únoru 2019. Představuje cenný zdroj informací i pro trh práce – pro zaměstnavatele, sociální partnery a poskytovatele vzdělávání. Byť se v projektu hovoří o celoživotním vzdělávání, nezaznívá nikde termín knihovna, knihovník, informační pracovník, což jsou významní poskytovatelé neformálního vzdělávání dětí i dospělých. Přesto je zřejmé, že tato data mohou pomoci knihovnám při jejich činnosti a úvahách o dalším směřování vzdělávání veřejnosti.

Pracovní skupina sociologů a výzkumníků ve složení Matěj Ehrlich, Lea Michalová a Daniel Prokop pro Fond dalšího vzdělávání zpracovala sekundární analýzu z dat [Market & Media & Lifestyle – TGI](#) [10] (Target Group Index)¹. Autoři svou práci představují ve zjednodušené podobě na adrese <https://portaldigi.cz/segmentace/> [11], kde je také nabízena možnost stažení celé práce. Přístupný je rovněž webinář.

První část webináře se zaměřuje na skupinu digitálně vyloučených:

Druhá část je věnována skupině osob ohrožených digitálním vyloučením:

Výstup z projektu je rozdělen do osmi kapitol, text je významně doplněn tabulkami a výraznou infografikou, čímž je zaručena srozumitelnost, přehlednost a snadná využitelnost pro zájemce o tuto problematiku. Kapitoly s názvy Cíle analýzy, Definice digitálního vyloučení, Segmentace osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením, Popis segmentů – digitálně vyloučení, Popis segmentů – ohrožení digitálním vyloučením, Pozice segmentů na postojových mapách, Sociální kapitál a Apendix 1 Způsoby využívání internetu dotazované v MML-TGI čtenáře velmi jednoduše provádějí celou analýzu.

Zásadní je rozlišení osob digitálně vyloučených a digitálním vyloučením ohrožených. Definovány jsou skupiny – kromě postojů a práce s technologiemi (práce s PC, médií a internetem) – podle demografických údajů, jako jsou věk, výše příjmu, stav, vzdělání a místo pobytu s rozdělením po krajích. Analýza dokládá, že zhruba milion obyvatel ČR lze označit za digitálně vyloučené a cca 740 tisíc obyvatel ve věku 15–79 let za digitálním vyloučením ohrožené.

Jako digitálně vyloučení byli označeni respondenti z cílové skupiny 15–79 let, kteří v posledním roce nepoužili internet a zároveň uvádějí, že nemají žádné znalosti práce s počítačem.

V této skupině to jsou Uzavření důchodci; Nemajetní, osamělí; Digitálně popálení a Aktivní důchodci. Digitálně popálení – tedy respondenti se špatnou zkušeností – představují pouze tři procenta skupiny (32 tisíc obyvatel), nicméně vyskytují se stabilně ve všech specifikacích.

Ohrožení digitálním vyloučením jsou pak ti, kteří splňují jen jednu z podmínek digitálního vyloučení, a dále respondenti ve věku 15–79 let, kteří sice mají alespoň částečné znalosti práce s počítačem, ale internet nevyužili v posledních dvou měsících, případně jej nevyužívají jako informační a komunikační kanál nebo nepoužívají internetové bankovníctví, nenakupují online atd.

Ve skupině ohrožených byli vyprofilováni zástupci Rodiče z maloměst; Tele-babky; Stárnoucí střední třída; Zedníci a Závislí na sítích. Např. označení Zedníci zastřešuje skupinu: muži, 30–50 let, svobodní, velmi nízké vzdělání, nízké příjmy, bydlí sami nebo ve dvoučlenných domácnostech, nejčastěji v Jihočeském a Jihomoravském kraji, technologie nepovažují za důležitou součást svého života.

V dalších kapitolách jsou všechny označené skupiny zkoumány z hlediska osobní spokojenosti a otevřenosti ke změnám, účasti ve volbách a charity, sledování mezinárodních událostí a kreativity, názorů na členství v EU a tradiční hodnoty, důležitosti vzdělání a samostudia a dalších ukazatelů.

Z pohledu práce knihoven jsou v metodických příručkách Rovný přístup popsány skupiny [uživatelů s handicapem](#) [12], je věnována pozornost [seniorům](#) [13], byla představena práce se [sociálně vyloučenými uživateli](#) [14]. Digitální vyloučení a ohrožení digitálním vyloučením prochází napříč všemi těmito skupinami, proto by se sekundární analýza *Segmentace a typologie osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením* měla stát součástí vzdělávání knihovníků a informačních pracovníků. Nepochybně je třeba nezapomínat na pravidelnou práci s dětmi do 15 let, které v analýze nejsou zahrnuty a které z velké části patří do skupiny ohrožených digitálním vyloučením.

- [1.](#) MML-TGI je celoroční kontinuální výzkum zaměřující se na nákupní a mediální chování a na životní styl respondentů. Je realizován ve více než 70 zemích světa a v ČR jej od roku 1996 provádí agentura MEDIAN. Cílovou skupinou výzkumu je populace ČR ve věku 12–79 let, ze které se ročně dotáže 15 000 respondentů. Sleduje přes 300 hlavních kategorií spotřebitelských výrobků i služeb a tři tisíce jednotlivých značek, věnuje se nákupu a spotřebě, má rozsáhlou část věnovanou médiím, způsobu života, názorům, hodnotovému žebříčku, psychologii atd. MML-TGI je vysoce akceptovaným zdrojem údajů v oblasti cíleného marketingu, reklamy a plánování médií.

URL zdroje: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-2/segmentace-typologie-osob-digitalne-vyloucenych>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-2/segmentace-typologie-osob-digitalne-vyloucenych>
- [2] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/autori/buresova-jarmila>
- [3] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-2>
- [4] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/rubriky/recenze>
- [5] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/digitalni-vyloucení>
- [6] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/publikace>
- [7] <https://www.portaldigi.cz/segmentace/>
- [8] <https://www.digistrategie.cz/>
- [9] <https://ipk.nkp.cz/programy-podpory/strategie-digitalni-gramotnosti>
- [10] <http://www.median.eu/cs/mml-tgi/>
- [11] <https://portaldigi.cz/segmentace/>
- [12] <https://ipk.nkp.cz/docs/aktualizovana-verze-publikace-rovny-pristup.-standard-handicap-friendly-2019>
- [13] <https://ipk.nkp.cz/docs/rovny-pristup-knihovna-pratelska-k-seniorum>
- [14] <https://ipk.nkp.cz/legislativa/normy-standardy-doporuceni/Rovnypristupvylouceninaweb.pdf>